



2008 senesinde mağaracılığa adımımı attığımda, hep bir yerlerde fısıldanan dünyanın en derin mağarası Kurubera için fenomenleşmiş hikayelerin ne kadarının gerçek olduğunu düşünmüştüm. Yaşam döngüsü zarlarını atarken bazen zar zar üstüne gelir bazen de düşüş atıp yek gelir. Her ne ise o zamanın ilacı sabırdır. Akışın aksı mücadeledir. Normalin norm hali en ham olanıdır. Ne kadar uzak o kadar iyi ise; hazırlık ve içtima mesafeyi besler. Planlama ve program yapma mekanik bir süreç olsa da, bizim dışımızda gelişen farklı akış aksları bizi sürükler. Eğer istikamet doğru ise sonuçta varılan yer ortalama olarak birbirine çok yakındır. Resim kendini süslerken ressam poz verir. Işık, hızına ulaşmadan önce vardığı yer parıldar. Özne ve yüklem yer değiştirir. Yüklemin özne olarak var olma savaşı, zincire vurulan Promete'nin kayasında kendini gösterir. Anoloji ve ironi bu bağlamda kendini gösterirken, Altın post'u aramaya giden Argonatlar gibi, Kafkasya dağlarında uzun bir maceranın beni beklediğini biliyordum. Tarih, mitoloji, kültür ve çevre bir bütün olarak kafamın içinde benzerlikler oluştururken, Karadeniz'in karşı kıyısında sadece güneşin batışı yer değiştirmişti. Kafkasya dağları Toros dağları gibi yükselirken, Karadeniz Akdeniz olmuştu. Memleketim olan 'Düzce'ye göç etmiş olan Abhaz, Çerkez ve Gürcü topluluklarından çok sayıda kuzen ve arkadaşım olduğundan benim için ayrı bir öneme sahip bu coğrafya da dünyanın en derin mağarasına gidiyor olmak inanılmaz bir deneyim olacaktı. Ayrıca mağaranın yakınlarında yaylacılık yapan ailenin Trabzon kökenli olması, eşlerden kadın olanın kuzenime inanılmaz benzemesi hikayenin lezzetine en son konan baharat gibi oldu.

Kurubera/Varonya Mağarası

26 Ağustos-16 Eylül 2017 tarihleri arasında, Abhazya'da bulunan, O ana kadar tespit edilmiş dünyanın en derin mağarasındaki çalışmalara katıldım. Çalışma uzun senelerden beri Ukrayna federasyonuna bağlı ekiplerin Yuriy Kasian liderliğinde sürmektedir. Civarda bulunan Berciskaya mağarasında aynı anda çalışma devam etmektedir.(-800m)

01-10 Eylül tarihlerinde, 9,5 gün -1710 metrede bulunan Sovyet Chamber olarak haritada bulunan kısmın devam eden kolunda patlatma ve kazma işlemleri, ayrıca 1650 metrede bulunan sifonda keşif

amaçlı yapılan dalışlara katıldım. Ekip 5 kişi olarak bu faaliyeti sürdürdü. İnışte toplamda 3 çanta, çıkışta toplamda 2 çanta taşıdım. Tüm ekip toplamda 12 çanta ile operasyonu tamamladı.

Kurubera/Varonya mağarası isim olarak mağarayı bulan Rus jeolog A. Kurubera'ya itfahen bu şekilde isimlendirilirken asıl ismi Rusca Kuzgun anlamına gelen 'Varonya' olarak adlandırılmıştır. Aladağ Milli Parkı içinde bizimde 'Kuzgun isimli -1400 metreye inen ve giriş irtifası 2860 metre olan Türkiye'nin ikinci en derin mağarası bulunmaktadır. Kuzgunlar genelde derin mağaraların giriş ağzlarında yuvalanır ve mesken tutarlar. Bu mağaraya şu ana kadar Türkiye'den giden ilk mağaracı olma durumum nedeni ile herhangi bir ön bilgiyi ya da raporu inceleme şansım olmadı. Sadece yabancı yayınlarda geçen bilgiler dahilinde bir bilgim vardı. Daha önceden bu mağarada çalışmış olan mağaracılardan aldığım bilgiler sonrasında ekip liderinden aldığım ayrıntılı hazırlık dosyası kapsamında şahsi planlama ve lojistik hazırlığına 2 sene önceden başladım. Aslında bir önceki sene katılmayı planlarken 'Rus Uçağının düşürülmesi' sonucunda bozulan ilişkiler sonucunda vize alamamıştım. Abhazy'a vize olmasına ve alması kolay olmasına rağmen ülkeye giriş sadece Soçi/Adler sınır kapısından olabiliyordu. Gürcistan tarafında giriş; fiili savaş durumu ve ateşkes durumu nedeni ile mümkün olamadığından, alınması çok zor olan Rusya'ya iki girişli vize almak gerekiyor. Dönüşte aynı güzergah üzerinden çıkış yapıp Soçi-İstanbul uçağı ile dönüş oluyor. Ekip yazışmalarında bahsi geçen Gily Elor ve Zeb Lily'nin de ekibe katılacağını öğrendiğimden iki gün öncesinden Soçi'ye giderek ekibin geri kalanını beklemeye başladım. Soçi çok güzel bir Karadeniz kıyı şehri, uzun kumsalları olan ve herkesin denize girip spor yaptığı aktif bir turistik kent. Arkasını Kafkasya dağlarına önünü Karadeniz'e açan iklim olarak ılıman ve ormanların bol olduğu bir coğrafya içinde yer alıyor. Soçi olimpiyatlarının da yapıldığı kentte çok sayıda spor tesisi mevcut olmakla beraber nüfusun çoğunluğu sahillerde sürekli spor yapmakla meşgul.



Kendi ekibim ile buluştuktan sonra beraberce Adler sınır kapısına gittik. Pasaport geçişinde Rus askerleri bizi ayrı bir odaya alarak stres testine tabi tuttular. Bir Türk, Bir Amerikalı ve bir İsrail vatandaşı aynı anda Rusya'dan Abhazy'a geçmesi herhalde akıllarına casus filmlerindeki senaryoları hatırlattı. İki saatlik bir sorgu/sohbet havasında herhalde en ilginç nokta Rus subayın Amerikan

vatandaşı olan Zeb'e Amerika'nın 3'cü başkanının ismini sormasıydı. Ülkeden çıkışta görevli polise verilmek üzere ayrı bir belge bize verdikten sonra Abhazy'a köprüden yürüyerek geçtik. Dışarıda bizleri Yuri Kasiyan bekliyordu. Geceyi geçireceğimiz yer bir tamircinin evi idi. Onun bahçesine ve balkonuna uyku tulumlarını serdikten sonra yemeklerimi yedik ve uykuya geçtik. Ertesi gün başkent Suhumi'ye giderek, vizelerimizin onaylatılmasını ve taze sebze alışverişi yaparak halk pazarını ziyaret ettik. Pazardaki bir çok gıda(Acuka, Abhaz Peyniri) benim zaten bildiğim tatlardı. Vizelerin onaylanmasını beklerken bahçede bekleyen Adapazarlı öğrenci grubu ve başındaki rehberle sohbet sonrasında ortak tanıdıkların çıkması tesadüf olmadı. Suhumi'de taze sebze ve meyve alışverişini yaptıktan sonra, arıza yapan bir aracımızı yaklaşık 4 saat tamir ettirdikten sonra kaldığımız yere geri döndük.



Ertesi sabah eski bir Rus askeri kamyonu ve 4X4 arazi aracının eşliğinde çok sarp bir yoldan Arabica Masifi'nin olduğu yöne doğru yola koyulduk. Araca yüklenen malzemeler: 100+ çanta, yiyecekler, şahsi malzemeler ve ekip(17 kişi) oldu. Yaklaşık 6 saatlik bir yolculuk sonucunda 1800 metre irtifada, yolun sonunda bulunan yayla evine geldik. Buradaki çift keçi yetiştirip abhaz peyniri, ev yapımı votka yapıyorlardı. Zaten sonradan öğrendiğime göre Trabzon'dan göç etmişler. Eşi kuzenime aşırı benziyordu. Bu kadar olur demiştim. Kamyondan inen yükleri çayıra dizdikten sonra toplamda iki gün sürecek 1800 metreden 2200 metrede bulunan ana kampa çantaları taşıma işi başlamıştı. Yanılmıyorsam kendi adıma 12 sefer yaptım. Karınca sürüsü gibi bir aşağı bir yukarı mağaraya başlamadan önce güzel bir antrenman oldu.



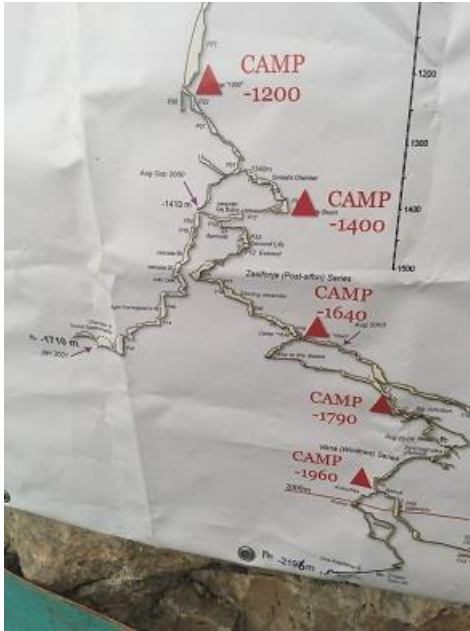
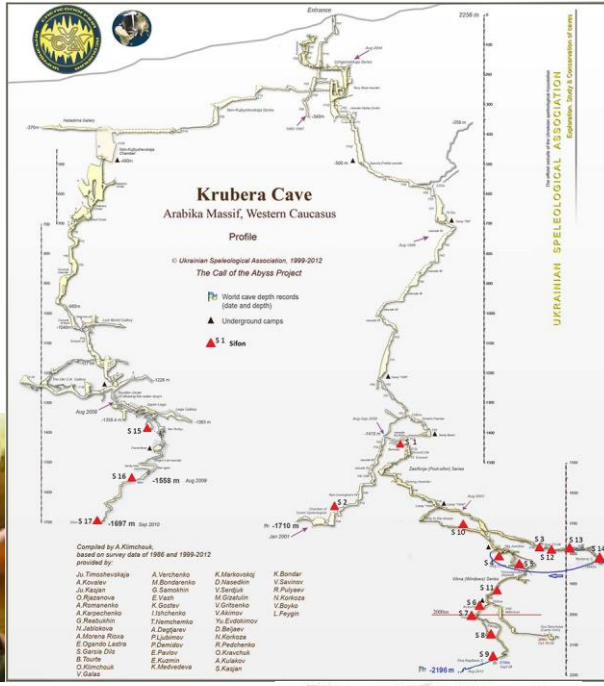
Ana kampı oluşturmak ayrı bir iş. Nedeni ise; defalarda aynı işi yapmaları ve toplamda 1 aya yakın bir süre yukarıda zaman geçeceğinden çadır, malzeme çadırı, mutfak, duş, su ve tuvalet gibi önemli noktaların hazırlanması gerekiyordu. Ana kampta ilgimi çeken malzemeler arasında 2008 senesindeki kış ekspedisyonunda ana kamp yakınlarına düşen helikopterin parçaları oldu. Bu parçalar koltuk ve masa olarak kamp alanında kullanılmaktaydı. İçme suyu; kar kuyuluçlarından makara yardımı ile çıkarılan kar kütlelerinin geniş bir naylon içinde eritilmesi sonucunda eriyen kar suyunun daha sonra özel filtreler ile içme suyuna çevrilmesi şeklinde hallediliyordu. Duş ve bulaşık için kullanılan su kar suyundan eritilen su oluyordu. 1 ay boyunca erimiş kar suyu içmek, sudan mineral almayı imkansız hale getiriyor. Onun için elektrolit katkılı(c-vitamin-magnezyum) takviyesi şart. Yüksek irtifa olmasında dolayı kan sulandırıcılar (doğal sarımsak ve aspirin) gerekli oluyor. Ana kampta kurulan çadırlar zemindeki kayalara matkap ile çakılan dübeller ile bağlanıyor. Kenarlarına taş duvar döşenerek özellikle gece güneş battıktan sonra sabaha kadar devam eden çok sert rüzgara çadırların dayanmasını sağlıyor. Ben bu konuda tecrübesiz olduğum için ikinci akşam kırılan çadırın polü ve

yağan yağmur sonucu içeri giren su karşısında çaresiz kaldım. Gece boyunca şahsi eşyalarımı kuru çantalara doldurup, mağara için getirdiğim kuru elbisenin içine girip geceyi öyle geçirdim. Sabah olduğunda çadırım dağılmış durumda idi. Yedek pol ile çadırı onardık ayrıca çadırın etrafına taş duvar yaparak bir miktar koruma sağladım. 24 gün boyunca her gece esen sert rüzgarı unutmak mümkün değil. Her geceyi bu rüzgarla uyumadan geçirip gündüz uyumaya çalışmışım. Kamp hayatı düzene girdikten sonra; Kurubera için yapılması planlanan çalışmanın detaylarına geçildi. Toplamda 10 gün mağara içinde zaman geçirmeyi planladığımızdan, yapılacak işlerin toplamı ayrıntılı bir planı tartışmaya açtı. Kampta dil problemi olduğu için; tercüme sırası şöyle oluyordu. Rusca anlatılan dalış planını Rus Musevisi olan Feigin, Amerikan Musevisi olan Gilly' anlatıyor, o da ben ve Zeb'e İngilizce olarak iletiyordu.



Hedef -1710 metrede bulunan 'Soviet Chamber' olarak tanımlanmış bir noktanın devamının araştırılması, aynı kolda bulunan 1650 metrede bulunan sifonun ilk defa dalınarak araştırılması olarak kararlaştırıldı. Ne kadar tecrübeniz olsa da bu mağarayı görmeden önce, açık kayada bir seri teste tabi oluyorsunuz. İp üzerinde ip tekniklerinize ayrıca kullanılmasını tavsiye ettikleri 'rack' iniş sistemini de test etmeniz gerekiyordu. Bu mağarada döşemede kullanılan malzemelerde farklılıklar var. Özellikle taşınması hafif olması ve çantada daha çok yer kaplaması açısından 8mm ipler ve ufak karabinler tercih ediliyor. Çoğu iniş 40-50 metre uzunluğunda olup çok sayıda saptırma ile yönlendirilmiş durumda.

Özellikle fazla sayıda çanta üzerinizde olduğunda bu istasyonlardan geçiş yapmak zor oluyor. İpin loop payları rack desandöre göre ayarlandığı için, simple desandöre kilit atmak çok zor oluyor. Saptırma geçme yada loop kontrolü için ayak pantini şart. Bunların dışında -1200 metre derinlikten sonra kendini gösteren; iplerde biriken ince kumun brast(yıpranma) etkisi yaratarak zımpara etkisi desandörün(indirici) alüminyum baklalarını yemesi sonucunda vidaya kadar inme riski var. Bunun sonucunda ipi parçalayan vida ipin kopmasına sebebiyet verebiliyor. Bu konuda daha önceki ekspedisyonda yaşanmış İspanyol bir mağaracının zemine 10 metre kala, ipin yıpranarak yarıya kadar kopması olmuş. Bu yüzden tüm iniş çıkış aletleri yedekli olmak zorunda. İşin önemli bir kısmını 'çantalama' oluşturuyor; şöyle ki; x miktarda taşıma alanınız ve maksimum 9 kg olması gereken çanta ağırlığınız var. Bu çantalara yiyecek ve şahsi malzemelerinizi koymak durumundasınız. Toplamda aşağı inecek kişi sayısı 5 olduğundan, teknik malzeme olarak 300 metre ip(yol üzerinde yıpranmış hatların değişimi) bir kişinin dalış takımları(2 adet 3 litre tüp, ağırlıklar, 2 regülatör, kuru elbise, palet , maske, makara), pyrotechnic(patlatma) malzemeleri levye, çekiç, ve 5 kişinin 10 gün boyunca günde 2 öğün tüketeceği yiyecek) aldık. Ayrıca herkesin şahsi malzemesini taşıyacağı çanta ilave edildi. Toplamda çanta sayımız 13 olmasıyla adam başına 3 çanta düştü. Bir kişi tek çanta aldı. Tüm çantaların hazırlanması 2 gün sürdü. Yiyecekler ufak parçalara bölünerek gün bazında kalori hesabı yapılarak hazırlandı. Sonrasında 2 tur stretch band ile sarılıp önce dry bag(kuru çanta) ya konuldu. Sonrasında kuru çanta mağara çantası içine konulurken arasına rulo halinde ince mat, tabanına ve üstüne gelecek şekilde sarıldı. Bu şekilde mağara içinde ilerlerken su ve darbelere karşı korunma sağlanmış oldu.



-1700 metreye kadar sırası ile -700,-1200,-1710 kampları halihazırda kurulu olduğundan yanımızda benzin ocakları ve benzin(profan-beyaz benzin) almayı da ihmal etmedik. Çantaların taşıma iplerini 1,5 metre olarak uzun tutuluyor. Bacak arasına bağlanan karabinler ile taşıma sağlanırken özellikle iniş ve çıkışlarda yükün eşit dağılması ve ipe takılmaması amaçlanırken yatay girilen meander(dar ve patlatılmış galeri) pasajlarda ilerlerken bir kişinin 3 çantayı bazen sürüklemesi bazen el üzerinden geçirerek aktarması gerekiyor. Bu esnada çantaların size bağlı olması gerekiyor. Çünkü bu pasajlar yarım metre genişliğinde olurken derinliği 20 metreye varabiliyor. Çantaların hazırlanması bittikten sonra, Kurubera mağarasına ısınma amaçlı bir giriş planlandı herkes tek çantayı -300 metre derinliğe bırakıp geri dönecekti. Buradaki amaç hem mağarayı görmek, iplerin ve istasyonların durumunu kontrol etmek ayrıca bir çanta bırakarak olası yükü biraz hafifletmekti.



Kurubera mağarası toplam uzunluğu 19 km olması sebebi ile 3 ana kol ve kolları üzerinde bulunan 8 adet kamptan oluşmakta olup, mağarada telefon hattı döşeli durumdadır. Farklı kollarda 10 adet dalınarak geçilmesi gereken sifon vardır. Bu inişte telefon hatları da kontrol edildi. Bu girişten sonra, artık 10 gün olarak planladığımız mağara içi çalışmasına hazırдық.

Mağara: Ağız kısmına geldiğimde en çok resmini gördüğüm mağara karşımda duruyordu. 70 kg olarak İstanbul'dan ayrılmıştım. Döndüğümde tartı 65kg gösteriyordu. Kendi adıma ilk 300 metreye iki çanta sonrasında 3 çanta olarak devam edecektim. Gennadiy önden ipler ile inip, değişmesi gereken hatları değiştirecek, ona eşlik eden Olga ile 700 metre kampında saat 17.00 sularında buluşacaktık. Ben, Zeb ve Gilly peşi sıra inişe devam ederek yolculuğumuza başladık. İlk -300 metre'yi sorunsuz aştık. Her ne kadar bu mağara doğal bir mağara olsa da, daral yerlerde pyrotecnik(patlatma) yapıldığı için meander adı verdiğimiz genişletilmiş halde 60 cm-1m arası pasajlardan es keza sürünerek yada sürtünerek geçtiğimiz yollar mevcut idi. Bu pasajlar özellikle çantalı iken hareketi çok zorlaştırıyordu. Çift olarak yoluna devam eden iki takım(zeb-gilly)_(olga-gennadiy) birbirlerine aktarma vasıtası ile daha rahat hareket ederken, ben tek başıma hareket ettiğimden hareket hızım nispeten yavaş oluyordu. -300 metrenin altında bulunan shaft diye tabir ettiğimiz boşluğa ulaştığımızda ip üzerinde 3 ayrı kola giden hatları gördük. Sağa giden ipin üzerinde 'Don't go Iran' tabiri vardı. Her ne kadar içinde esprî barındırsa da açıklama olarak Batılıların İran'a bakış açısını ifade ettiğini düşündürdü, sonrasında daha önceki çalışmalara katılan İranlı mağaracılara o kola girmemeleri için bırakılan bir not olduğu bilgisini aldım. İlk sürpriz yaklaşık 80 metrelik bir inişin sonunda(-420) ip üzerinde havada dururken karşı duvarda bulunan uzun takıl geç hattına geçmek olmuştı. Tabi havada 3 çanta ile bu aksiyonun içine girmek ileride ne tür başka hoşlukların olacağının da müjdecisiydi. Sonrasında -500 metre civarlarında yeni bir meander geçişi kendini gösterdi yaklaşık 300 metre uzunluğundaki bu pasaj çok yorucu idi. Bu pasajın sonunda zeb ve gily ile yolun nereden devam edeceğini yaklaşık 45 dakika aradık. Pasajın yukarısındaki bir koldan gidildiğini gösteren işareti biraz yukarı koymuşlardı. Neyse ki düşen şeker seviyemizi takviye ettikten sonra,-700 kampına olan 80,60,50 metrelik inişlerden sonra kampa ulaştık. Bizden önce kampa ulaşan gena ve olga çadırı temizlemiş, benzin ocağını yakmış ve yemekleri hazırlamakla meşguldüler. 4 derece olan dış ortam ve sürekli hareket etmekten içimizdeki polar içliklerin terden ıslak olması acilen cadır içinde kuru giysilerimizi değiştirmemizi gerekli kılıyordu. Islak ve çamurlu dış tulum ve teknik ekipmanları dışarıda bıraktıktan sonra Kara buğday, sarımsak ,baharat, kuyruk yağı ve sucuk ile takviye edilmiş yemeğini yedikten sonra çaylarımızı içerek 21.00 de yapılacak olan ana kamp telefon görüşmesini yaptıktan sonra uykuya geçtik.



İlk gece nispeten rahat bir çadır ortamında kaldık, su taşıma kısmı çok sorun değildi, tuvalet kısmı biraz kötü olmakla beraber idare etti. Sabah ve gece birbirine karıştığı için ve 'cavelack' olmamak için günü ve saati takip etmek gerekiyor. Burada en önemli nokta vücudun biyolojik saati; mağarada 8-9 saat çalışma kalanı uyku ve dinlenme olarak geçirmek gerekiyor. Yani sabah kalktınız işe gittiniz akşam döndünüz yemek yediniz ve yattınız şeklinde olmalı. Kalori yakımınız 5000+ düzeyinde olduğundan mutlaka iyi beslenme ve bol bol su içmeniz gerekiyor. Mağara içinde hareket ederken anlık şeker düşmesini engellemek için 2 saatte bir kuruyemiş ya da anlık şeker düzeyini artıracak powerbarlar tüketmek gerekiyor. Akşamları oluşabilecek kas krampları ve minik sakatlıklar için fastjel gibi(ketoprofen) hasarlı yerlere sürmekte fayda var. Tabi en önemlisi bu koşullara kondisyon olarak çok sağlam hazırlanmak gerekiyor, son 10 senedir düzenli koşu-yüzme-bisiklet sporlarını yaptığım için bu ağır tempoyu kaldıradildim. İlk gün sonunda meydana gelen yorgunluğun normalde ertesi gün dinlenerek recovery(hücre tamiri) yapılması gerekir. Ama bu durumda böyle olmayacaktı. Her devam eden gün yorgunluğu katlanarak artacağından vücutta birtakım arazlar ve sakatlıklar olması muhtemeldi. İkinci gün hedef -1200 kampına inmekti. Bu sefer daha hızlı olabileceğini düşündüğüm inişlerin giderek daha yavaş olduğunu fark etmeye başladım. 3 çanta ile yola devam etmek gerçekten zor oldu. Özellikle çok dar geçişlerin olduğu alanlarda ilerlerken pasajların hemen dikeye dönmesi, sürekli uzun kısa bağlantı ile takıl-geçer, inişlerde bulunan saptırmaların(deviasyonların) arka arkaya gelmesi kollarıma ekstra yük bindirdi. 3 çanta(Takriben 30 kg ben 75kg(üzerimdeki teknik set ağırlığı dahil) toplamda 105 kg ile iniş yaptığınızda indirici(desandör) ve sürtünme karabini üzerinden iniş hızını kontrol ederken sağ kolumun fazlaca yorulduğunu fark ettim. Mağara derinleştikçe ip üzerinde artan çamur ve su serpintisi etkisi de negatifler hanesine yazılmaya başladı. -1200 kampına inen son iniş 55 metre uzunluğunda ve hat üzerinde 4-5 istasyon ve saptırma hatları vardı. Saat 19.45'te -1200 kampına son ulaşan olarak çadıra girdim. Güzel bir yemek ve uyku sonrasında ertesi güne hazırdım.

Sabah kahvaltısından sonra kampı topladık. -1710 metrede bulunan 'Soviet Chamber' kampına ulaşmak için hazırlıklara başladık. SRT(Single Rope Technique-Tek ip tekniği) ekipmanımı kontrol ederken uzun-kısa güvenlik bağlantımın(Cow tail) delta karabine bağlı olan düğüm iç kısmının %50 oranında aşınmış ve kopmuş olduğunu fark ettim. Bir gün önce muhtemelen son 200 metreyi bu halde inmiş olmanın verdiği stresi de tecrübe ettikten sonra, kısa-uzun bağlantıyı değiştirdik. Bu esnada -1200 kampının bir köşesini kıran karabin, parçalanmış çanta hasarlı ipler, gibi malzemelerden oluşan minik müze köşesine hasarlı uzun-kısa bağlantımı anı olarak bıraktım. O an bu mağaraya neden yedekli girmek gerektiği netleşti. Fakat bu konudaki aydınlanmam daha sürecekti. Mağaraya girmeden önce Yuri Kasian -1200 metreden sonra mağaranın farklı özellikler sergilediğinden bahsetmişti. Bunlar; İp üzerinde artan çamur ve içinde bulunan ince kumun brast(yıpranma-zımpara) etkisi göstererek alüminyum baklalara sahip olan desandörlerin bu kısmını erittiğini ve vida kısmına kadar gerileyen bu parçanın ipi koparabileceğinden bahsetmişti. Hatta bu durumu yaşayan İspanyol mağaracının ipin kopmasına ramak kala ipten indiğini ve olayı raporladığını söylemişti. Bu yüzden kendileri Türk mağaracıların pek alışık olmadığı 'rack desandör' kullanımını tercih ettiklerini ve bunların çelikten yapılma olanların daha iyi olduğunu söylemişti. Ben de kendisinden bir tane ödünç almıştım. Mağaraya girmeden önce kaya üzerinde tecrübe ederek kullanımını test ettim. İkinci olarak artan serpinti ve su miktarının tüm dış-iç tulumları ıslattığını ve bundan korunmak için özel kuru elbiseler kullanımın şart olduğunu anlatmıştı. 'Hipotermi' ıslanmaya bağlı üşüme durumlarından çok sayıda kazaya ramak kalma durumu raporlandığından son 10 senedeki tüm ekspediyonlar özelinde kuru elbise kullanımın gerekli olduğunu belirtmişti. -1200 metreden -1710 metreye kadar olan tüm inişlerde su ve çamur olduğundan mağara giderek daha zorlu hale gelmişti. Bu kısımda dar meanderler ve içinden su akan geçişlerin olduğu yine uzun inişler ile devam eden bu kısımda özellikle kuru elbise ile hareket etmek gerçekten zor idi. Bir ara kuru elbisenin latex boyunluğu boyun damarıma bastığından bir ara başımın döndüğünü hissettim. Latex boyunluğu iyice aşağı çekerek beyne kan gitmesini sağladım. -1400 metre civarlarına geldiğimde petzl basic desandörün baklasının bahsedildiği gibi eridiğini ve nereden ise vida kısmına kadar açıldığını gördüm. Bundan sonraki inişleri rack desandör ile devam ettim. Son inişi de yaptıktan sonra 3'cü günün akşamı -1710 kampını tanzim etmeye başladık. İlk iş daha önceden çekili olan telefon hattının çalışıp çalışmadığı idi. Eğer çalışmıyorsa bir üsteki kampa dönerek erken dönme planımız vardı. Yapılan kontrol sonrasında yüzey kampı ile saat 22.00 sularında irtibat kurduk. Çadırı, yiyecekleri ve uyku tulumlarımızı hazırlayarak, yemek yaptık. Sonra uykuya geçtik.



3 gün olarak çalışma planladığımız -1710 kampında, ertesi gün ilk olarak, galerinin devamında potansiyel ilerleyebilecek olan fosil galerinin 2 gün boyunca pyroteknik yöntemleri ile patlatılma/çatlatma ve kaya kırarak galerinin rönevasyonu amaçlandı. İki gün boyunca bu çalışma devam ederken benim ön sağ ve sol kollarımda baş gösteren biceps ağrısı yüzünden ikinci gün kampta istirahat ettim. Koluma fast jel sürerek oluşan doku hasarlarını telafi etmeye çalıştım. 3'cü gün -1650 metre de bulunan daha önce dalınmamış upstream(yukarıdan gelen su) sifonuna dalış için hazırlıklara başladık. Buradaki sifona Genadiy Samokhin 2x3 lire tüp 2 regülör kuru elbise ile toplamda 15 dakika 100 metre bir penetrasyon gerçekleştirdi. Su derinliği 3-4 metre sıcaklığı 4 derece olan sifonunda görüş 10 metre ve devam ettiği için yeterli hava regülasyonu olmadığından dalışı sonlandırarak geri geldi.

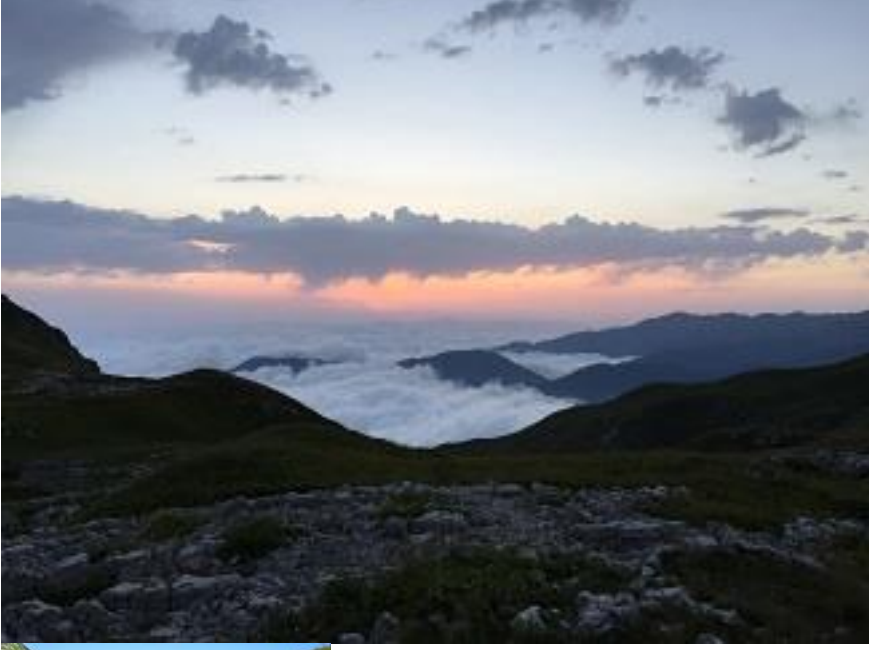
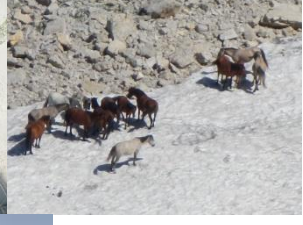


Ertesi gün toplamda 3,5 gün sürecek olan dönüş yolculuğuna başladık. -1400 kampında olmayı hedeflerken bir gün önce yüzey kampı ile yapılan görüşmede iki Rus mağaracının -2000(game over) koluna şahsi rekor için inişe geçtiklerini öğrendik. Günün akşamında onlar ile 1400 kampında buluştuk. Bu kamp aynı anda 15 mağaracının konaklayabileceği iki bölümden oluşan bir kamp. İki Rus mağaracının yanlarında getirdikleri jagermeister'ı akşam yemeğinden sonra yarı kutlama tadında paylaştık. Biz ertesi gün -1200 kampına doğru yol alırken onlar da önce -1800 kampına sonra -2000 noktası ve sonrasında dönüşe geçeceklerdi. -1700 kampından -1400 kampına gelirken ayak pantini pek kullanmamıştım. Ama 2 çanta çıkışa geçince bir noktadan sonra kullanmak elzem oldu. Özellikle saptırmalarda ve istasyon geçişlerinde ip paylarının az olduğu noktalarda pantin çok büyük kolaylık sağlıyor. Dikey çıkışlar bazen istasyon olmadan 40-50 metre arka arkaya geldiğinde, gerçekten ip üzerinde farklı bir dans sizleri bekliyor. Özellikle freefall dediğimiz tam boşluk içindeki çıkışlarda ipin yo-yo yaparak salınması eminim ki tüm mağaracıların hoşlanmadığı bir duygu. -1400 kampına gene son gelen ben olarak artık kollarımdaki ağrı ve kullandığım eldivenin içindeki bez sarmal yapının sağ ortanca parmağımdaki tırnağa basarak mikrop kapmasından dolayı başlayan ağrı, çıkışın devam ettiği son iki günde etkisini giderek artırdı.



-1200 kampından ertesi gün -700 kampına doğru yola çıktık. Kollarımdaki ağrı geçmekle beraber, vermiş olduğum kilolardan dolayı bacak tendonumda sıkışma hissettim. -700 kampında son geceyi geçirdikten sonra toplamda 13 saat sürecektir olan son gün çıkışı başladı. Parmağın git gide kötüledi. Bir noktadan sonra artık acı benim için iyi gelmeye başlamıştı. Beni daha motive ediyordu. Metreler ilerledikçe son 60 metreye geldiğimden yukarıdan gelen havanın farklı tadı artık çıkışa yakın olduğumu söylüyordu. Çıkışta beni karşılayan ekip gece karanlığında kutlama biramı bana takdim ettiler. Üst koşum takımımı açmamla beraber komple set üzerinden aşağı kaydı. Herhalde 2 gün malzemenin yanına yaklaşmamıştım. Yeni getirdiğim mağara tulumu apış arasından itibaren parçalanmıştı. Gece yenilen güzel yemek ve içilen votkalardan sonra sabah acı tablo ortaya çıktı. Parmağın gerçekten kötü durumda idi ve dolama dediğimiz aşırı mikrop kapma sürecine girmişti.

Olga'nın yardımı ile önce ilaç ile iltihabı nötralize edip ertesi gün cerrahi müdahale ile irini dışarı çıkarttık. Sonraki günler mağaraya girmedim. Dağlarda treking yaparak bol bol fotoğraf çektim. Kafkas dağlarının muhteşem jeolojisi, doğal hayatı(yaban atları), derin vadileri çok sayıda mağarayı barındırması bölgenin ne kadar zengin olduğunun göstergesiydi. Dönüş günü, aracın gelmesi ile sınır kapısına kadar olan yolculuğum sınırı geçip tekrar Rusya topraklarına girmem ile sonlandı. ertesi gün uçuş sonrası İstanbul'a indim. Ama bir gün sonra Pınargözü Mağarası çalışması başlayacağı için ver elini Dedegöl dağları dedik. Toplamda 9,5 gün süren Kurubera mağarası giriş ve 22 süren tüm kamp süreci sonucunda; herkesin mağara keşfederken aslında keşfettiğinin kendisi olduğunu fark ettim. Zaman bizi sürüklese de içimizdeki değişim, doğaya ve hayata karşı verdiğimiz epik mücadelenin sonucunda evrimleşiyor ve bizi daha insan yapıyor.



Ali Hakan Eğilmez İstanbul 20.06.2020

Fotoğraflar: Ali Hakan Eğilmez, Gily Elor, Yuriy Kasian